روزنامه شرق

دوشنبه ۲۱ اسفند ۱۴۰۲
۳۰ شعبان ۱۴۴۵
۱۱ مارس ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۷۹۳
۱۵۰۰۰ تومان
۱۲ صفحه

گفت‌وگو با علی ثقفی
کارگردان فیلم «پرویزخان»
به نفع درام می‌توان تاریخ را دست‌کاری کرد

۱۱

در «شرق» امروز می‌خوانید: سال جدید با دو روز تعطیلی در پایان هفته می‌آید • حصارهای بوستان قیطریه برداشته شد و یادداشت‌هایی از: پریسا کدیور، محمد یوسف‌زاده

«شرق» در گفت‌وگو با نمایندگان وضعیت کنترل سوداگری ها و مهار تورم در بازار از سوی دولت را بررسی کرد

بازار عید بدون نظارت؟

گزارش تیتر یک را در صفحه ۲ بخوانید

مراقب جان‌های خود باشید

چهارشنبه‌سوری، روزی سخت در بیمارستان‌ها

عکس: علی شریف‌زاده، ایرنا

صفحه ۱۰

طرح‌هایی در تقابل با اراده عمومی

مینو خالقی
حقوق‌دان

چند روز گذشته، دقیقا روزهای پساانتخابات، یکی از نمایندگان کنونی مجلس از اصفهان که نماینده دور آتی نیز خواهد بود، اعلام کرد که در سال جدید جریمه بی‌حجابی که سه میلیون تومان است، به‌صورت مستقیم توسط سامانه‌ای از حساب فردی که در دوربین یا فضای مجازی دیده شده است، کم خواهد شد.

تا همین‌جا سؤال‌های متعددی ایجاد می‌شود:

اول آنکه این سامانه دقیقا چیست و چگونه کار می‌کند و اپراتور پشت سامانه اگر نیروی انسانی نیست که حتما خطای بسیار خواهد داشت و اگر نیروی انسانی است، چگونه تشخیص می‌دهد فرد بی‌حجاب است یا روسری برای ثانیه‌ای از سرش افتاده که در این صورت عنوان بی‌حجاب بر او صدق نخواهد کرد.

دوم آنکه کسر پول از حساب مردم به‌صورت مستقیم، یعنی دورزدن دستگاه قضائی مملکت و بی‌توجهی به اصل عدالت قضائی. در ارتباط با مسائل مستحدثه در یک جامعه سیاسی، این سیستم قضائی با وجود قضات تحصیل‌کرده در این رشته است که صلاحیت و قابلیت صدور حکم و اجرای آن را خواهد داشت. در توقیف اموال، حساب‌های بانکی و مزایده اموال اشخاص، در جرائمی به‌مراتب بزرگ و ضداجتماعی، شاهد سیر قضائی طولانی و پیچیده بر مبنای آیین دادرسی مدنی و کیفری هستیم تا از این طریق اصل قانونی‌بودن جرائم و مجازات‌ها به‌عنوان اولین درس و اصل حقوقی، آسیب ندیده و مختل نشود. تا حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی و حقوق خصوصی پایمال نشده و راهکارهای اعتراضی در هر مرحله پیش‌بینی شده تا از این طریق امکان بازیابی شرایط به مرحله ابتدایی موجود باشد. حال یک‌باره روشی از سوی این مجلس اتخاذ می‌شود که تمام بنیان‌های حقوقی را زیر سؤال می‌برد و این روش، نقض غرضی است که در طولانی‌مدت به بی‌اعتباری احکام قضائی و دستگاه قضا و درنهایت ایجاد رویه‌های خلاف و موازی با فلسفه وجود عدلیه در یک کشور منجر خواهد شد. روشی که مجریان یا همان «ضابطان قضائی»، امکان جمع‌آوری ادله، صدور حکم و اجرای حکم را تماما بدون هرگونه دخالت دستگاه قضا، خواهند داشت.

سوم آنکه آیا خالی‌کردن حساب افراد یا توقیف اتومبیل اشخاص برای موضوع حجاب با استناد به عکس‌برداری راهنمایی و رانندگی، مخالفت صریح با اصل ۲۲ قانون اساسی ندارد که حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص را از تعرض مصون می‌داند؟

چطور و چگونه بدون طی‌کردن سیر حقوقی و اثبات قضائی امری، حساب فرد خالی می‌شود یا اتومبیلش که در بسیاری موارد وسیله تأمین معاش اوست، توقیف می‌شود؟

اینکه فردی به‌عنوان نماینده مجلس، بر اساس عدد آرای مأخوذه‌اش در شهر اصفهان، امسال چیزی در حدود ۱۰۰ هزار کمتر از چهار سال گذشته رأی می‌آورد، آیا او را به این فکر نمی‌اندازد که این ریزش شدید آرای همان‌هایی که به این مدل تفکر رأی می‌دهند هم نشان از نارضایتی نسبت به روش و طرح‌های پیشنهادی ایشان و امثال ایشان دارد؟

آیا یک بار چشمشان را به روی واقعیات جامعه و مقتضیات نسلی نسل جوان باز می‌کنند و بعد چنین طرح‌هایی را می‌نویسند؟!

ادامه در صفحه ۵

۲ پیشنهاد ساده درباره کد ملی و آرای باطله

احسان هوشمند

پس از گذشت ۱۰ روز از انتخابات مجلس دوازدهم همچنان بحث و گفت‌وگو درباره ابعاد انتخابات و ویژگی‌های این دوره از انتخابات مجلس دوازدهم ادامه دارد. میزان کم مشارکت در انتخابات یکی از مهم‌ترین مباحثی است که منجر به طرح بحث‌های فراوان درباره این دوره از انتخابات شده است. ظهور پدیده رأی باطله با آمار قابل‌توجه در انتخابات مجلس اخیر نیز یکی دیگر از مباحثی است که به‌صورت گسترده‌ای موردتوجه شبکه‌های اجتماعی و شهروندان و تحلیلگران قرار گرفته است، به‌گونه‌ای که برخی از نامزدهای انتخاباتی نیز دراین‌باره ابراز نگرانی یا شکایت کرده‌اند. برخی از معترضان به نتایج نیز ادعاهای عجیب‌وغریبی درباره نتایج انتخابات بیان کرده‌اند؛ از جمله نامزد شهریار، قدس و ملارد یا ادعای نماینده شهرضا که گفت: متأسفانه در این دوره، انتخابات سالمی برگزار نشد و نمره قبولی نگرفتیم. نماینده مرودشت هم از نحوه رأی‌گیری با کارت ملی بدون آنکه اثری از شخص باقی باشد، انتقاد کرد. برمبنای این شبهات که درباره انتخابات اخیر روی داده وزارت کشور و ستاد انتخابات کشور تاکنون به‌صورت مستند و روشن و شفاف واکنشی نداشته‌اند.

۱- افزایش بحث و شبهه درباره ریخته‌شدن رأی شهروندان با شماره ملی بدون اطلاع خود شخص بحث مهمی است و بیش‌ازپیش می‌تواند اعتماد عمومی را تحت تأثیر خود قرار دهد. انتشار چند فیلم و کلیپ از برخی شهروندان که با نام و مشخصات مدعی بودند با حضور در مکان‌های اخذ رأی گفته شده پیش از این رأی داده‌اند، بر ابهام‌ها دراین‌باره افزود. از آنجایی که رسیدگی به این ادعا کار چندان ساده‌ای نیست اما به نظر می‌رسد راه‌هایی برای اقناع نسبی شهروندان و کاهش گمانه‌زنی‌ها دراین‌باره وجود دارد. یکی از این راه‌ها که هزینه چندانی برای وزارت کشور ندارد ارسال پیامک برای کلیه کسانی است که کدملی آنها به عنوان شرکت‌کننده در انتخابات اخیر ثبت شده است. به این ترتیب شهروندانی که برایشان ابهام وجود دارد با دریافت پیامک متوجه می‌شوند که حضورشان در انتخابات درست ثبت شده و کسانی نیز که پیامک دریافت نکنند به این معناست که در انتخابات شرکت نکرده‌اند. ارسال پیامک انبوه در وزارت کشور سابقه دارد و پیش از برگزاری انتخابات تا زمان اتمام انتخابات بارها وزارت کشور به‌صورت انبوه برای همه شهروندان پیامک‌های حضور در انتخابات یا تمدید زمان رأی‌گیری ارسال کرد. با استفاده از این روش یعنی ارسال پیامک به افرادی که در انتخابات شرکت کرده‌اند، ضمن آنکه هزینه چندانی برای وزارت کشور ندارد، راه بر هر نوع شائبه‌ای بسته می‌شود و چنانکه کسی یا کسانی شکایتی داشتند، به سادگی قابل پیگیری و رسیدگی است. راه دیگر نیز انتشار لیست کد ملی رأی‌دهندگان در این دوره انتخابات به تفکیک صندوق رأی است. روشی که بدون هیچ‌گونه هزینه‌ای با شفافیت تمام موجب می‌شود تا همه شهروندان از کم‌وکیف حضور در انتخابات به‌روشنی آگاه شوند.

۲- یکی دیگر از ویژگی‌های انتخابات اخیر که همچنان موردتوجه گروه قابل‌توجهی از شهروندان است، موضوع آرای باطله است. در برخی شبکه‌های اجتماعی ادعا شده که در برخی شهرستان‌ها و مراکز اخذ رأی میزان آرای باطله زیاد و حتی در برخی مراکز استانی یا شهرستان‌ها رأی باطله رتبه نخست را کسب کرده و پس از آرای باطله رأی نمایندگان پیروز قرار دارد. این موضوع هم از جهات متعددی قابل‌توجه و دارای اهمیت است و نمی‌توان با بی‌تفاوتی نسبت به این موضوع برخورد کرد. رفع این ابهام و سؤال نیز چندان دشوار نیست. درصورتی‌که ستاد انتخابات کشور اقدام به انتشار نتایج انتخابات اخیر اعم از رأی‌های صحیح و آرای باطله به‌صورت استانی و شهرستانی و با تفکیک صندوق رأی کند، بخش بزرگی از این ابهام‌ها به خودی خود رفع می‌شود. یعنی بر اساس اعلام تفکیکی نتایج هر صندوق در حوزه‌های رأی‌گیری و سپس شهرستان و درنهایت استان و کشور، میزان دقیق آرای باطله مشخص می‌شود و به‌این‌ترتیب این دست از ابهام‌ها روشن می‌شود و ملت ایران به‌صورت شفاف از نتایج دقیق انتخابات اخیر آگاه می‌شوند. درصورتی‌که ستاد انتخابات کشور دراین‌باره تعلل کند، ضمن آنکه در افکار عمومی بیش‌ازپیش باب این بحث‌ها و ابهامات باز می‌ماند، بر گمانه‌هازنی‌ها افزوده می‌شود و اعتماد عمومی هم دچار خدشه می‌شود بلکه برای آینده نیز بر عمق بی‌اعتمادی افزوده شده و بدین‌ترتیب شکاف‌ها عمیق‌تر می‌شود. یکی از راه‌های ارائه تحلیل و ارزیابی از انتخابات اخیر اطلاع‌رسانی شفاف درباره نتایج انتخابات به تفکیک صندوق‌های رأی‌گیری است. کمااینکه برای نخستین بار رأی‌گیری با کارت ملی صورت گرفته و شناسایی نقاط آسیب‌پذیر این روش نیز نیازمند اطلاع‌رسانی شفاف دراین‌باره است.

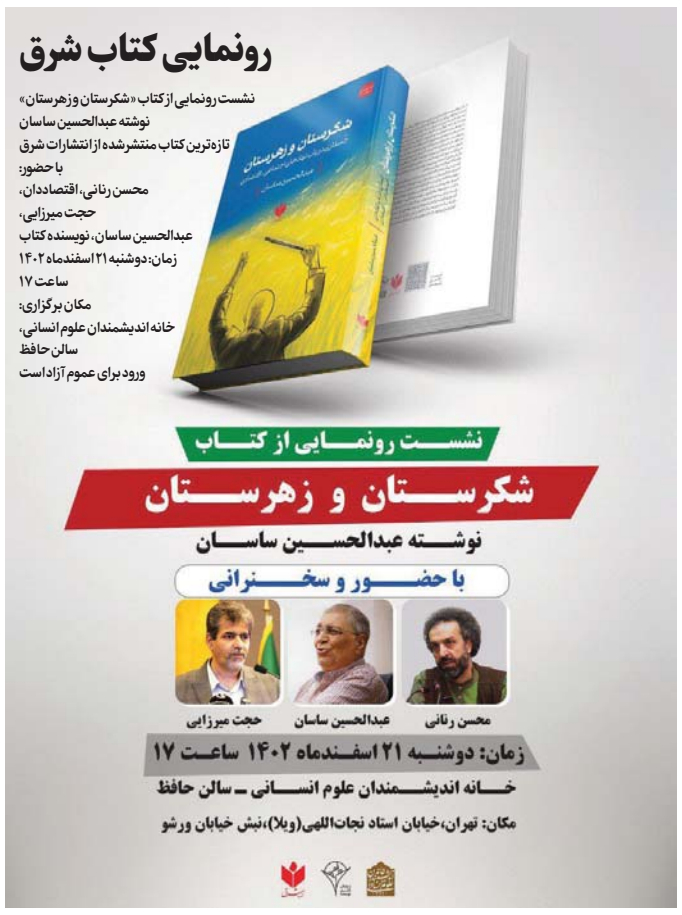

سرمقاله

آیا پارلمان بخشی از دولت است؟

حمزه نوذری
جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

دوستی که در یکی از شهرستان‌ها کاندیدای مجلس شده بود می‌گفت هدف من از ورود به عرصه انتخابات این بود که تلاش کنم جایگاه نمایندگی مجلس شورای اسلامی به سر جای خود برگردد. پرسیدم یعنی چه؟ گفت امروزه نمایندگان مجلس جزئی از دولت هستند؛ بیشترین کار آنها پرداختن به امور بوروکراسی و سازمان‌های دولتی است. بیشترین وقت و کارکرد نماینده مجلس صرف این می‌شود که چه کسی مدیر باشد و چه کسی مدیر نباشد. در حالی که وظیفه اصلی نظارت بر بوروکراسی دولتی است نه تعیین مدیران دولتی و نحوه توزیع منابع اداری. او در سخنرانی انتخاباتی‌اش هم چنین مسائلی را مطرح کرده بود اما توجهی به آن نشد. همه از او می‌خواستند بگوید در صورت انتخاب، برای فرزندانشان چه شغلی دست‌وپا می‌کند و آیا از خانواده و دوستان آنها کسی را برای پست‌های فرماندار، بخشدار، رئیس و مدیر سازمان‌های اداری انتخاب می‌کند یا خیر؟ گویی هدف اصلی نماینده مجلس تحمیل کادر معینی از مدیران اجرائی است. آیا امروزه مجلس شورای اسلامی با وجود نقش‌های متعددی که در قانون‌گذاری و طرح سؤال و استیضاح در قالب وظیفه نظارتی خود انجام می‌دهد، جزئی از ساختار دولتی یعنی قوه مجریه محسوب می‌شود؟ یعنی وظیفه و کارکرد اصلی نماینده مجلس تعیین مدیران اجرایی و نحوه توزیع منابع و مناصب سازمان‌های دولتی است؟ آیا ساخت پارلمان تغییر کرده است و بخشی از ساخت قوه مجریه محسوب می‌شود. یعنی نماینده مجلس که انتخاب مردم است کارکرد وظیفه‌اش در تعیین افراد و کارگزاران انتصابی است؟ پس چگونه پارلمان به قول گرامشی می‌تواند موی دماغ بوروکرات‌های حرفه‌ای باشد؟ گویی پارلمان مکانیسمی است برای انتخاب یا مداخله در انتخاب کارگزاران انتصابی که بخش بزرگی به شمار می‌آیند. آیا چنین وظیفه‌ای یعنی تلاش برای انتخاب کارگزاران و مدیران سازمان‌های دولتی به ویژه در شهرستان‌ها به مانعی برای انجام رسالت پارلمانی تبدیل نمی‌شود؟ اگر واقعا چنین امری صحت دارد چه چیزی باعث چنین تغییری در وظایف نمایندگی شده است؟ اگر نمایندگان بیشترین نقش و کارکردشان در انتخاب کارگزاران دولتی است، پس در نابسامانی‌ها و کج‌کارکردها و فساد اقتصادی سازمان‌های دولتی هم باید پاسخ‌گو باشند. کشورهایی که براساس نظام حزبی و پارلمانی اداره می‌شوند یعنی حزبی که بیشترین آرا را داشته باشد و دولت تشکیل می‌دهد ممکن است حزب دست‌اندرکار تعیین مدیران ارشد بوروکراسی، دولت باشد اما تا جایی که اصل تفکیک قوا پابرجا بماند؛ اما در ایران چنین مسئله‌ای چگونه در حال شکل‌گیری است که نماینده مجلس در استان‌ها و شهرستان‌ها دست‌اندرکار تعیین مدیران سازمان‌های اداری باشد؟ بر این اساس آیا مجلس می‌تواند برای مسئله بوروکراسی چاره‌اندیشی کند یا خود تبدیل به بازیگر اصلی بوروکراسی شده است. آیا از مجلس می‌توان توقع داشت چالش بوروکراسی امروزه جامعه ایران که حک‌شده در جامعه نیست را حل کند یا نمایندگان نیز تلاش می‌کنند سهم بیشتری از انتصابات پرحجم مدیران سازمان‌های دولتی داشته باشند؟ چه بسا گاهی داشتن پست‌های اجرائی ارشد برای خود نماینده جذاب‌تر از نمایندگی مجلس می‌شود؛ چون وقتی از طرف دولت به نماینده‌مجلس برای وزیر یا معاون رئیس‌جمهورشدن پیشنهاد می‌شود، اغلب پست اجرائی را بر نمایندگی مجلس ترجیح می‌دهد. به نظر می‌رسد مردم نیز پذیرفته‌اند که نماینده مجلس در انتصابات مدیران دولتی در استان‌ها و شهرستان‌ها نقش زیادی دارد. به این سؤال بیشتر بیندیشیم که آیا پارلمان تبدیل به بخشی از ساخت ارگانیک قوه مجریه تبدیل شده است؟ یعنی مانند دولت درگیر اداره و اجرای اموری مانند انتصابات است؟ اگر چنین است پارلمان هم ممکن است به همان مسائل بوروکراسی دچار شود. اگر هدف و کارکرد نماینده مجلس تلاش برای انتصاب مدیران همسو با خود باشد آیا می‌تواند رسالت اصلی خود را انجام دهد؟ کارکرد اصلی نمایندگان مجلس این است که مشخص کنند دولت در چه مسیری قرار گیرد و چه کارکردی باید داشته باشد و وزیرانی مشخص کنند که صلاحیت این کارکرد را دارند، نه اینکه مدام دست‌اندرکار این باشند که ترکیب مدیران سازمان‌های دولتی و حتی مدیران مدارس چگونه باشد؟

ادامه در صفحه ۵

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از مدارسی که با گذشت ۶ ماه از سال هنوز معلم ندارند

اجازه؛ ما هنوز معلم نداریم

۸

پس از بدعهدی روسیه، ایران با سرمایه‌گذاری داخلی افزایش تولید از میدان گازی پارس جنوبی را کلید زد

کام تلخ عسلویه

۴

یادداشتی از پیرمحمد ملازهی

سیل دشتیاری تکرار مکرر فاجعه

۴

«شرق» در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی می‌کند

مجلس دوازدهم و چشم‌انداز کنش ورزی سیاسی

۲

آنچه گذشت

جامانده

امیر سیدین [۱۲]

یادداشت

یاری‌رسانی بین‌المللی به مظلومان غزه

علی شمس اردکانی

در اخبار آمده بود که دولت ایالات متحده آمریکا همراه با اذناب بین‌المللی و منطقه‌ای خود، پیش‌قدم شده‌اند تا در یک همکاری چنددولتی، برای مردم مظلوم غزه که اسیر صهیونیست‌های اشکنازی (غیرسامی) هستند، به هر نحو ممکن از هوا، دریا و زمین غذا و دیگر نیازهای مبرم را ارسال کنند...

ادامه در صفحه ۵